

LINGUISTIC LANDSCAPE A SERVICE LEARNING VO VYUČOVANÍ CUDZÍCH JAZYKOV NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH¹

LINGUISTIC LANDSCAPE AND SERVICE LEARNING IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING AT UNIVERSITIES

EVA MOLNÁROVÁ

Abstrakt

Cieľom príspevku je poukázať na možnosti spájania rôznorodých výskumnej činnosti a jej aplikácie v pedagogickej praxi. Ako príklad uvádzame projekt zrealizovaný na Katedre germanistiky Filozofickej Fakulty Univerzity Mateja Bela. Okrem analýzy dosiahnutých výsledkov navrhujeme aj ďalšie alternatívy realizácie projektu.

Kľúčové slová: jazyková krajina, stratégia service learning, vyučovanie cudzích jazykov, multilingvizmus, plurilingvizmus.

Abstract

The main aim of the paper is to refer to the possibilities of connecting various research activities and to its application in pedagogical practice. As an example, we are laying out the project executed at Department of German studies at Faculty of Arts of Matej Bel University. Except for analysis of reached results, we are suggesting also other alternatives of the project execution.

Keywords: Linguistic Landscape, Service Learning, foreign language teaching, multilingualism, plurilingualism.

Úvod

Od roku 2019 sme súčasťou riešiteľského kolektívu v dvoch zameraním a charakterom odlišných projektoch. Prvým z nich je APVV projekt pod názvom *Jazyk v meste – dokumentovanie multimodálnej semiosféry jazykovej krajiny na Slovensku z komparatívnej perspektívy*. Projekt je zameraný na kvantitatívne a kvalitatívne zdokumentovanie a systematickú analýzu multimodálnej semiosféry jazykovej krajiny vybraných intraurbánnych lokalít na Slovensku (Bratislava, Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Komárno) a na ich porovnanie s dvoma zodpovedajúcimi lokalitami v Nemecku (Mníchov, Erlangen) a v Maďarsku (Komárom, Békéscsaba). Projekt sa teda týka verejnej urbánnej komunikácie, vnímajúc verejné označenia vytvorené nápismi, resp. jazykovými prostriedkami (dopravné značenie, reklamné bilbordy, názvy ulíc, názvy miest, komerčné označenia názvov obchodov a štátnych budov atď.) ako informačné jednotky, ktoré môžu byť ako celok považované za verejné „texty“, s ktorými sa okoloidúci stretávajú². V rámci projektu vzniká rozsiahla databáza, ktorej časť sa snažíme využívať aj pre pedagogické aktivity.

Cieľom projektu KEGA *Plurilingválny a interkultúrny edulab na podporu stratégie internacionalizácie univerzity* je vytvoriť na univerzite plurilingválny a interkultúrny edulab – dlhodobodržateľný model efektívneho rozvíjania plurilingválnej a interkultúrnej kompetencie učiteľov a študentov univerzity – a tým kontinuálnu podporu implementácie stratégie

¹Tento príspevok bol podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-18-0115 Jazyk v meste – dokumentovanie multimodálnej semiosféry jazykovej krajiny na Slovensku z komparatívnej perspektívy a projektom KEGA č. 004UMB-4/2019 Plurilingválny a interkultúrny edulab na podporu stratégie internacionalizácie univerzity.

²Citované z vecného zámeru APVV projektu, časť 1.1 Základné ciele a hypotézy

internacionalizácie univerzity. Na rozdiel od obvyklých prístupov k tejto problematike cez realizáciu študijných programov v cudzom jazyku predkladaný projekt navrhuje edulab ako originálny spôsob jej riešenia naprieč študijnými programami a pracoviskami univerzity³. Spoločným priesečníkom a objektom záujmu oboch projektov je teda výskyt viacerých jazykov (tzv. multilingvizmus) a/alebo viacerých kultúr (tzv. multikulturalizmus) v meste a/alebo v univerzitnom priestore.

Linguistic Landscape service learning

Prvé výskumy Linguistic Landscape (slov. jazyková krajina, nem. Sprachlandschaft, sprachliche Landschaft) datujeme do 60. rokov 20. storočia. Samotný pojem Linguistic Landscape sa však etabloval až v 90. rokoch minulého storočia a väčšina lingvistov uvádza ako prelomovú nasledovnú definíciu autorskej dvojice R. Landry a R. Bourhis (1997, s. 25): „*The language of public road signs, advertising billboards, street names, place names, commercial shop signs, and public signs on government buildings combines to form the linguistic landscape of a given territory, region, or urban agglomeration*“.⁴ Objektmi skúmania jazykovej krajiny sú teda jazykové znaky (ang. signs) verejného priestoru určitej oblasti, regiónu, štvrte či ulice, ktoré podávajú informácie tak o producentovi ako aj recipientovi znaku (porov. Lauková, Molnárová 2020, s. 97). Znaky delíme na oficiálne (top-down signs) a neoficiálne (bottom-up signs) (Rosenbaum a kol., 1977). Tvorcami top-down signs sú inštitucionálni producenti a patria sem napr. označenia miest, ulíc, škôl, úradov ale aj cestovné poriadky na zastávkach verejnej dopravy a pod. Tvorcami bottom-up signs môžu byť rovnako fyzické ako aj právnické osoby. K takýmto znakom jazykovej krajiny patria napr. označenia obchodov, pevné a mobilné tabule s ponukou tovarov a služieb, reklamné plagáty a bilbordy, ale rovnako aj grafity. Z. Gašová (2020, s. 71) uvádza delenie viacjazyčných znakov v závislosti od obsahu informácií sprostredkovaných pomocou rozličných jazykov vyskytujúcich sa na jednom nosiči, pričom vychádza z klasifikácie K. Stoltmanna (2017) a M. Rehovej (2004, s. 8-15). Tieto klasifikácie rozlišujú:

- a) nosiče s duplicitnými viacjazyčnými informáciami: v dvoch alebo viacerých jazykoch sú sprostredkované rovnaké informácie;
- b) nosiče s fragmentárnymi viacjazyčnými informáciami: informácia vo východiskovom jazyku je komplexnejšia, do cieľového jazyka, resp. cieľových jazykov je preložená len časť informácií;
- c) nosiče s prelínajúcimi sa viacjazyčnými informáciami: v každom z jazykov je sprostredkovaná iná informácia, časť informácií je podaná rovnako v oboch jazykoch;
- d) nosiče s komplementárnymi viacjazyčnými informáciami: informácií rozličných jazykoch sa navzájom dopĺňajú, napr. slovenský text s anglickými výrazmi (Gašová, 2020, s. 71).

Pre aplikáciu v pedagogickej praxi budú pre nás relevantné také kombinácie jazykových znakov, pri ktorých dochádza ku koexistencii a zmiešavaniu viacerých jazykov.

Service learning (slov. učenie sa službou) definuje A. Gregorová Brozmanová (2014, s. 11) ako „...spôsob výučby a učenia zameraný na službu mladých ľudí v ich spoločnosti/komunitě, pričom táto služba je súčasťou učebných osnov. Service learningové programy zapájajú mladých ľudí do komunitných aktivít s cieľom ukázať im, ako môžu byť zručnosti získané v škole použité na riešenie problémov v reálnom živote.“ Service learning je teda jeden z typov zážitkového učenia, prostredníctvom ktorého sa „mladí ľudia učia a rozvíjajú

³Citované z anotácie projektu KEGA

⁴Jazyk verejných dopravných značiek, reklamných bilbordov, názvov ulíc, miestnych názvov, obchodných značiek obchodov a verejných značiek na vládnych budovách kombinovaný do podoby jazykovej krajiny daného územia, regiónu alebo mestskej aglomerácie (preklad autorky príspevku).

cez aktívnu participáciu v premyslene organizovanej skúsenosti“ (Gregorová Brozmanová, 2014, s. 10). Túto stratégiu využívame v projekte KEGA v rámci celouniverzitného voliteľného predmetu Global Encounters in Local Settings, ktorý je určený rovnako pre slovenských ako aj pre zahraničných študentov. V rámci predmetu pracujú v zmiešaných skupinách a k cieľom, ktoré sú relevantné z hľadiska nášho príspevku, patrí rozvíjanie plurilingválnej a interkultúrnej kompetencie, zabezpečenie aktivizácie učiacich a poskytnutie možnosti autentického plurilingválneho a interkultúrneho vzdelávania.

Linguistic Landscape vo vyučovaní cudzích jazykov

Didaktický potenciál Linguistic Landscape vo vyučovaní cudzích jazykov nie je v súčasnosti dostatočne preskúmaný a overený, a preto je aplikácia Linguistic Landscape momentálne vždy určitým druhom experimentu. Na ilustráciu uvedieme niekoľko štúdií, ktoré sa využili v edukačnom kontexte venujú. Slovenská didaktička I. Kolečani Lenčová vo svojej štúdii *Linguistic Landscape and Reading Comprehension in Foreign Languages Teaching* (2020) poukazuje na možnosti využitia *Linguistic Landscape* vo výučbe cudzích jazykov s fokusom na čítanie s porozumením. V štúdii *Jazyková krajina a jej didaktický potenciál vo výučbe cudzích jazykov* sa zameriava na jazykovo-kontextové vedomosti a interakciu medzi učiacim a znakom. Českej proveniencie sú dve štúdie V. Janíkovej *Kulturwissenschaftlicher Ansatz im Fach Deutsch als Fremdsprache am Beispiel des Konzepts Linguistic Landscape* (2019) a *Linguistic Landscape aus fremdsprachendidaktischer Perspektive* (2018). Štúdiá autorov F. H. Martena a M. Saagpakkovej sa venuje jazykovej krajine na pomedzí jazykovedy a didaktiky nemčiny a otvára rovnomenú publikáciu *Linguistic Landscapes and Spot German an der Schnittstelle von Sprachwissenschaft und Deutschdidaktik* (Marten, Saagpakk, 2017). V našej štúdii *Jazyková krajina ako motivačný faktor vo výučbe cudzích jazykov* (Molnárová, 2020, s. 232 – 241) sme prezentovali návrh projektu, v ktorom sme sa snažili o aplikáciu dát z výskumnej databázy vyššie uvedeného APVV projektu vo vyučovaní nemčiny ako cudzieho jazyka so zreteľom na viacjazyčnosť geograficky určených jednotiek rovnako ako aj jednotlivých učiacich. Dôraz sme pri tom kládli na aspekt motivácie, formy otvoreného vyučovania a afektívnu stránku osobnosti jednotlivých učiacich sa. Keďže sme projekt v zimnom semestri akademického roka 2020/21 realizovali, v tomto príspevku by sme sa chceli venovať analýze jeho realizácie, dosiahnutým výsledkom a navrhnúť ďalšie alternatívne možnosti jeho aplikácie napr. aj v spojení so stratégiou service learning.

Charakteristika projektu a analýza výsledkov

Projekt sme realizovali na Katedre germanistiky Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela. Venovali sme mu niekoľko vyučovacích hodín (4 – 6) a jeho časť prebiehala aj mimo vyučovania. Zúčastnili sa ho študenti dvoch študijných odborov, a to magisterského stupňa štúdia učiteľstva a pedagogických vied (ďalej UPV) a bakalárskeho a magisterského stupňa štúdia filológie (prekladateľstvo a tlmočníctvo, ďalej PT). V obidvoch prípadoch ide o študentov programu nemecký jazyk alebo nemecký jazyk v kombinácii, pričom pod kombináciou väčšinou rozumieme štúdium ďalšieho cudzieho jazyka, resp. slovenského jazyka. Celý projekt sme realizovali v nasledujúcich krokoch (porov. Molnárová, 2020, s. 237 – 238):

1. Učenie na stanovištiach (4 hod)
Študenti dostali 5 orientačných čísel budov na Hornej ulici v Banskej Bystrici a 5 indícií, ktoré mali priradiť k číslam. Ich úlohou bolo nájsť podľa čísla budovu a indícia im napovedala, čo majú odfotografovať.
2. Individuálna práca. Počas domácej prípravy a triedenia získaných materiálov si študenti ku každej fotografii pripravili nasledovné informácie: číslo domu, názov prevádzky/firmy, počet jazykov v texte, poradie jazykov v texte, dôležitosť jazykov, zapísali si celý text, typ a veľkosť písma, farby, druh podnikateľskej činnosti/prevádzky, fotografiu.

3. Následne prebehla diskusia na vyučovacej hodine k získaným materiálom a informáciám. Študenti prezentovali vlastnú interpretácia vzniku názvov, príbehov, ktoré stoja za získanými fotografiami a informáciami. Informácie a interpretácie boli písomne zaznamenané.
4. Skupinová práca. Študenti sa rozdelili do skupín alebo dvojíc (v závislosti od ich počtu na danej hodine) podľa toho, ktorá budova (jazykové znaky na nej) ich zaujali. Každá skupina následne vyhľadávala relevantné informácie na internete, v archíve, knižnici, v rozhovore s tvorcami jazykových znakov a pod.
5. Konfrontácia získaných informácií s vlastnými interpretáciami.
6. a) Prednáška k Linguistic Landscape a k projektu APVV. Diskusia k prípadným výskumom v rámci záverečných prác.
b) Projekt „Stopy cudzích jazykov v mojom meste/ mojej obci“ (alternatíva k učeniu sa na stanovištiach pre študentov externého štúdia).
c) Študenti UAP navrhli postupy práce s aplikovaním Linguistic Landscape na hodinách cudzích jazykov na základných a stredných školách.

Ako formu realizácie prvého kroku projektu sme zvolili učenie sa na stanovištiach. Je to forma otvoreného vyučovania, ktorá nám umožnila využiť riadené objavné a zážitkové učenie. Okrem rozvíjania čitateľskej, vizuálnej a mediálnej gramotnosti učením praxou študenti spoznávali mesto, v ktorom študujú a žijú, jeho súčasnosť a históriu. Stanovištia sme vyberali na základe rôznych kritérií. Prvým z nich bola viacjazyčnosť znakov. Z dôvodu rôznorodosti textov sme zohľadňovali klasifikáciu Stoltmanna a Rehovej (viď. časť Linguistic Landscape a service learning) a aj zastúpenie rôznych jazykov (nemecký, anglický, francúzsky, slovenský v kombinácii). Zastúpené bolo aj stanovište s použitím angličtiny nezodpovedajúcej jazykovým normám. Dôležitá bola aj vzdialenosť medzi stanovišťami. Všetky sa nachádzali na jednej ulici a presun medzi nimi trval len niekoľko minút. Po každom zrealizovanom kroku projektu sme študentov žiadali o ústnu spätnú väzbu, ktorej súčasťou bolo sebahodnotenie. Pri realizácii prvého kroku projektu mali študenti problém s orientáciou v meste, hodnotili svoju vizuálnu gramotnosť ako nedostačujúcu. 2 študenti z celkového počtu 16 na jednom zo stanovišť nenašli požadované informácie.

Obrázok 1 Príklad stanovišťa: Horná ulica 2, indícia: Nachhaltigkeit (udržateľnosť⁵)

⁵Použité fotografie sú súčasťou výskumnej databázy projektu APVV-18-0115 Jazyk v meste – dokumentovanie multimodálnej semiosféry jazykovej krajiny na Slovensku z komparatívnej perspektívy.

Obrázok 2 Příklad stanovišta: Horná ulica 23, indícia: Kochen (varenie)

Pri realizácii projektu je vhodné venovať dostatočný časový priestor a dostatočnú pozornosť kroku č. 3. V našom prípade si študenti pripravili prezentáciu svojich zistení formou Power Pointu, keďže okrem textovej časti bola dôležitou súčasťou domácej práce aj práca s fotografiami. Každá dvojica (skupina) dostala priestor na prezentáciu jedného (v niektorých prípadoch dvoch) stanovišť. Ďalší študenti mohli prezentáciu doplniť, vyjadriť svoj názor k zisteniam, prezentovať svoju interpretáciu vzniku názvov a pod. Môžeme skonštatovať, že na všetkých hodinách prebiehala naozaj spontánna diskusia, študenti vyjadrovali svoj súhlas alebo nesúhlas so zisteniami. Objavili sa aj kritické sebahodnotenia, že nevenovali pozornosť všetkým znakom vo vymedzenom priestore, všimli si len jazykové znaky, neuvedomili si dôležitosť grafických elementov a ich prepojenie s textom a pod. Uvádzame stručnú interpretáciu zistení študentiek 2. ročníka bakalárskeho štúdia. Texty sú len prvotným zhodnotením situácie, postupne sme sa venovali aj hlbšej analýze samotných jazykových a nejazykových znakov na základe stanovených cieľov a zamerania jednotlivých predmetov v rámci ktorých sme projekt realizovali.

Text č. 1:

„Unter dieser Hausnummer befindet sich auch eine Immobilienagentur Kings Reality. Diese Immobilienagentur beschäftigt sich hauptsächlich mit Immobilien die im Umkreis von Banská Bystrica zu vergeben sind. Uns ist ein möglicher Rechtschreibfehleraufgefallen, oder vielleicht war das auch mit Absicht so geschrieben. Bei diesem Unternehmen dominieren Holzelemente und viel dunkelgrüne Farbe. Als Logo haben die Unternehmer eine kleine goldene Krone gewählt was vermutlich ein Erfolg symbolisiert. Auf dem Schaufenster war ein sehr interessantes Wortspiel aufgeklebt: „Som Bystryčan a preto nakupujem tu! Podporme domáci trh“.“⁶

Text č. 2:

„Unter Hinweis auf „kochen“ befindet sich, im Gebäude in der Horná Straße 23, so genannte „S-Studio“.

Der Name: Mária Saksová – S-Studio.

Der Betrieb trägt den Namen: S-Studio. Die Geschäftsfrau (die Besitzerin eines Geschäftes) heißt Mária Saksová. Wie Sie dem Namen des Geschäftes entnehmen können, handelt es sich um ein Küchenstudio. Das Studio realisiert die Entwürfe und es bietet auch die Küchen zum Verkauf an.

⁶Text je uvedený v pôvodnom znení, bez korekcií učiteľa.

Im Text des Firmennamens werden zwei Sprachen verwendet: slowakisch, deutsch.

Ballerina Küchen – deutsche Marke von Küchen.

Koryna – tschechische Marke von Küchen.

Wichtigkeit der Sprachen: Meiner Meinung nach haben beide Sprachen – Deutsch und Slowakisch – gleichwertige Stellung.

Schrift: auffällig. Wir können sehen, vertikal und horizontal zu schreiben.

Horizontal:

Dominant ist der Name „Küchenstudio“. Es ist in der größten und markantesten Schrift geschrieben. Es ist in einer markanten roten Farbe auf grauem Hintergrund geschrieben. Unten sind die Namen "ballerina" und "Koryna". Sie sind in der gleichen Höhe und gleichen Größe geschrieben, was bedeutet, dass sie gleichwertig sind. Grafisch unterscheiden sie sich jedoch voneinander. Das Wort "Ballerina" ist in einer dünneren Schrift geschrieben, wobei ein Teil des Wortes hervorgehoben ist. "in" als Teil eines Wortes wird auf einem roten Hintergrund geschrieben. Durch Hervorheben eines Teils eines Wortes wird ein neues Wort erstellt. Das Wort „ballern“. Es ist deutsche Wort und es bedeutet – schießen – ins Schwarze treffen, d.h. „Hier finden die Menschen genau das, was modern ist.“ oder „Wir kennen Ihren Stil.“ Das Wort „Koryna“ ist in fetten Buchstaben auf rotem Hintergrund geschrieben. Das Wort „Küchen“ ist weiß geschrieben.

Vertikal:

Dreieckige weiße Pfeilen auf einem roten Hintergrund zeigen die Richtung, wo der Eingang zum Laden ist. Es ist auch in slowakischer Sprache das Wort "Küchen" in schwarz auf weißem Hintergrund geschrieben.

Farben: Wir können sehen, dass mehrere Farben hier verwendet wurden. Die ausdrucksvollste Farben sind rot und weiß. Kann man auch grauen Hintergrund sehen und auch schwarz wurde verwendet.

- rot (mach auf sich aufmerksam, dynamische Farbe, Liebe), weiß, schwarz- Schrift

- grauen und roten und weißen Hintergrund, schwarz

Interpretation: Es war einmal eine kreative Frau, die gerne eine Küche entwarf. Eines Tages beschloss sie, ein Unternehmen zu gründen. Der Betrieb nannte sie S-Studio. Sie verband das Wort „Studio“ mit dem Buchstabe „S“, der den Anfang ihres Nachnamens bildet. Und so wurde ein erfolgreiches Geschäft gegründet⁷.

Vo štvrtom kroku realizácie projektu boli študenti konfrontovaní s dôležitosťou získavania informácií z rôznych zdrojov. Pre študentov bakalárskeho štúdia PT bolo novou informáciou napríklad vyhľadávanie v registri firiem a živnostníkov, obchodnom registri a pod., ktoré využívajú aj na ďalších seminároch. Samotní študenti ocenili, že v zadaní k realizácii kroku 4 bolo podmienkou overiť zistenia aspoň v troch zdrojoch. Takto predišli mylným interpretáciám napr. pri dešifrovaní skratky OK, ktorú považovali za anglickú a až rozhovor s majiteľkou butikú im objasnil, že túto skratku zvolila z dôvodu, že je skratkou doplnkovej služby, ktorú ponúka a sú to zároveň iniciály jej vnuka, ktorý sa o poskytovanie služby stará. Študenti vyšších ročníkov hodnotili tento krok ako nadobúdanie praktických zručností vhodných pre samotný prekladateľský proces.

Súčasťou šiesteho kroku projektu bola prednáška k samotnému konceptu Linguistic Landscape, k predmetu výskumu, jednotlivým štúdiám vo svete a v stručnosti sme predstavili projekt APVV, ktorí realizujú členovia katedry germanistiky. Pre študentov magisterského stupňa štúdia odboru učiteľstva a pedagogických vied bola prednáška doplnená o možnosti

⁷ Text je uvedený v pôvodnom znení, bez zásahov učiteľa.

aplikácie Linguistic Landscape vo vyučovaní cudzích jazykov. Na ďalších hodinách študenti prezentovali vlastné návrhy na využitie práce Linguistic Landscape na hodinách nemeckého jazyka na základných a stredných školách. Všetci študenti dostali priestor na diskusiu, v ktorej zhodnotili projekt a jeho realizáciu, ale vyjadrovali sa a kládli otázky aj k samotnému konceptu jazykovej krajiny.

Na záver by sme chceli navrhnúť určité modifikácie predstaveného projektu. Jednu sme už realizovali so študentami externého štúdia pod názvom *Stopy cudzích jazykov v mojom meste/ mojej obci*. Títo študenti neabsolvovali nami zvolené stanovišťa, ale určili si ich sami vo svojom meste/obci. Ďalší postup práce bol identický s prácou študentov denného štúdia. Zmena by mohla nastať aj pri výbere stanovišť pre študentov nefilologických fakúlt (napríklad ekonomických odborov), pre ktorých by sme mohli vytvoriť stanovišťa v priemyselnom parku so zahraničnými firmami.

Ďalšiu modifikáciu navrhujeme s využitím stratégie service learning, ktorej sme sa venovali v úvode nášho príspevku. Považujeme ju za vhodnú pri následnej realizácii projektu v univerzitnom predmete voliteľného predmetu Global Encounters in Local Settings alebo v predmetoch, ktorých súčasťou sú zahraniční študenti. Hlavným cieľom projektu by v tomto prípade bolo rozvíjanie plurilingválnej a interkultúrnej kompetencie, učenie sa v praxi a pre prax. Stanovišťa by v tomto prípade vybrali slovenskí študenti, absolvovali by ich v zmiešaných skupinách a ostatné kroky projektu by mohli byť takmer identické. Okrem uvedených cieľov by zahraniční študenti menej tradičným spôsobom spoznávali mesto, v ktorom sa rozhodli študovať a ich skúsenosti a postrehy, prípadne kultúrne a jazykové „nedorozumenia“ by mohli byť následne spracované spolu so slovenskými študentmi vo viac jazyčnom sprievodcovi univerzitou a mestom“, ktorý by následne slúžil komunite zahraničných študentov.

Záver

Zadania v realizovanom projekte boli založené na práci s vizuálnymi dátami (jazykové a nejazykové znaky) v reálnom priestore, „vymedzenej jazykovej krajine“. Pozornosť sme venovali najmä takým jazykovým znakom, u ktorých dochádza ku koexistencii a zmiešavaniu viacerých jazykov. Úlohy boli zamerané na podporu interakcie medzi znakom a recipientom (študentom). Pri ich riešení študenti využívali nielen jazykové, ale aj kontextuálne vedomosti, snažili sa dešifrovať posolstvo jednotlivých znakov a jazykový diskurz, ktorý prostredníctvom nich vedú ich tvorcovia s recipientom. Riešenie projektu pomohlo našim študentom dôkladnejšie vnímať koexistenciu jazykov, navzájom prepájať vedomosti nadobudnuté v rámci štúdia jedného jazyka pri štúdiu ďalšieho jazyka a ako sami zdôraznili, stali sa vizuálne „gramotnejšími“ a vnímavejšími k prostrediu, v ktorom sa pohybujú a v ktorom žijú. Naším zámerom bolo, aby skúsenosti nadobudnuté počas práce na projekte posilnili schopnosť študentov prepájať teóriu s praxou, kriticky myslieť a v neposlednom rade využívať ich kreatívny potenciál. O tom, že niektoré ciele sa nám reálne podarilo splniť a potvrdil sa náš predpoklad, že koncept Linguistic Landscape disponuje značným didaktickým potenciálom a dokáže byť v správne modifikovanej forme aj motivačným stimulom pre štúdium, svedčí aj záujem študentov ďalej s ním pracovať. Dve študentky budú participovať ako pomocné sily na samotnom riešení APVV projektu, 6 študentov si zvolilo za tému svojej diplomovej a bakalárskej práce práve Linguistic Landscape. Jedna študentka už diplomovú prácu pod názvom *Didaktický potenciál jazykovej krajiny pre vyučovanie cudzích jazykov* práve odovzdala. Pod našim vedením vytvorila niekoľko aktivít, ktoré sme čiastočne modifikovali aj pre dištančnú formu vzdelávania, keď miesto verejnej jazykovej krajiny bola skúmaná jazyková krajina v privátnom priestore.

Literatúra

BROZMANOVÁ-GREGOROVÁ, A. a kol. 2014. *Service learning. Inovatívna stratégia učenia (sa)*. Banská Bystrica: Belianum, s. 11.

GAŠOVÁ, Z. 2020. Formy inojazyčnosti v jazykovej krajine. Analýza vybraných aspektov na príklade ‚Krčmy na Zelenej‘ v Bratislave. In: *Jazyk a politika: na pomedzí lingvistiky a politológie V*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, s. 69 – 81.

JANÍKOVÁ, V. 2018. Linguistic Landscape aus fremdsprachendidaktischer Perspektive. In: *Linguistic Landscape und Fremdsprachendidaktik*. Berlin: Peter Lang, s. 137 – 172.

JANÍKOVÁ, V. 2019. Kulturwissenschaftlicher Ansatz im Fach Deutsch als Fremdsprache am Beispiel des Konzepts Linguistic Landscape. In: *Aussiger Beiträge 13*. Ústí nad Labem: FF UJEP, s. 81 – 98.

KOLEČANI-LENČOVÁ, I. 2020. Linguistic Landscape and Reading Comprehension in Foreign Languages Teaching. In: *AD ALTA*, 2020, vol. 10, Issue 01, s. 160 – 164. Dostupné na: <http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/1001/PDF/1001.pdf>

KOLEČANI-LENČOVÁ, I. 2021. Jazyková krajina a jej didaktický potenciál vo výučbe cudzích jazykov. In: *Humanitné a spoločenské vedy v pregraduálnom vzdelávaní 2*. Bratislava: Z-F LINGUA, s. 62 – 73.

LANDRY, R., BOURHIS, R. 1997. Linguistic Landscape and Ethnolinguistic Vitality – An Empirical Study. In: *Journal of Language and Social Psychology*, vol. 16, No. 1, s. 23 – 49. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0261927X970161002>

LAUKOVÁ, J., MOLNÁROVÁ, E. 2020. Viacjazyčnosť niektorých názvov obchodov a prevádzok (zariadení) v Banskej Bystrici. In: *Od textu k prekladu XIII*. Banská Bystrica: Belianum, s. 97 – 111.

MARTEN, F. H., SAAGPAKK, M. (ed.) 2017. *Linguistic Landscapes und Spot German an der Schnittstelle von Sprachwissenschaft und Deutschdidaktik*. München: Iudicium Verlag.

MOLNÁROVÁ, E. 2020. Jazyková krajina ako motivačný faktor vo výučbe cudzích jazykov. In: *Aplikované jazyky v univerzitnom kontexte VI*. Zvolen: TU vo Zvolene, s. 232 – 241.

REH, M. 2004. Multilingual writing: A reader-oriented typology with examples from Lira Municipality (Uganda). In: *International Journal of the Sociology of Language*, vol. 170, s. 1 – 41. Dostupné na: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/ijsl.2004.2004.170.1/html>

ROSENBAUM, Y., NADEL, E., COOPER, R. L., FISHMAN, J. A. 1977. English on Keren Kayement Street. In: *The Spread of English. The sociology of English as an additional language*. Rowley: Newbury House, s. 179 – 196.

STOLTMANN, K. 2017. Die Linguistic Landscapes von Kiel und Rostock. Langfristige Auswirkungen in der Migrationspolitik im Vergleich. In: *Aktuelle Tendenzen in der Variationslinguistik*. Hildesheim, Zürich, New York: Georg Olms Verlag, s. 319 – 341.

Kontakt

PhDr. Eva Molnárová, PhD.
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Filozofická fakulta
Katedra germanistiky
Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica
Slovenská republika
Email: eva.molnarova@umb.sk